

Q.P. Code : 02004

[Time: 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
- 1. All questions are compulsory.**
 - 2. Figures to the right indicate full marks.**
 - 3. Draw neat diagrams wherever necessary.**

Q.1 Attempt **any two** of the following:- **(15)**

- Explain Ricardian theory of comparative cost difference.
- Explain Net Barter Terms of Trade and Gross Barter Terms of Trade with limitations.
- Discuss various gains from international trade.

Q.2 Attempt **any two** of the following:- **(15)**

- Explain the concept and structure of Balance of Payments.
- Discuss India's Balance of payment position since 1991.
- Explain WTO agreements with reference to TRIPS and TRIMS.

Q.3 Attempt **any two** of the following:- **(15)**

- Explain the concept of Foreign Exchange Market and its functions.
- Discuss the spot and forward exchange rates.
- Explain Hedging and Arbitrage in foreign exchange market.

Q.4 Attempt **any two** of the following:- **(15)**

- Explain the determination of equilibrium exchange rate with the help of demand for and supply of foreign exchange.
- Explain the Purchasing Power Parity theory.
- Discuss RBI's Intervention in Foreign exchange rate management since 1991.

(P.T.O)

Q.P. Code : 02004

Q.5 A) State with reasons, whether the following statements are true or false. (any four) (08)

- i) Heckscher-Ohlin theory is based on unrealistic assumptions.
- ii) Income terms of trade measures the capacity of a country to import from its export income.
- iii) Devaluation of domestic currency is an example of expenditure reducing policy to curb deficit in the balance of payments.
- iv) Rise in global commodity prices are adversely affecting India's Balance of payments.
- v) Speculators deal in spot and forward exchange market.
- vi) Fixed exchange rate system promotes international trade and investment due to its 'certainty'.
- vii) There is inverse relationship between supply of foreign exchange and exchange rates.
- viii) When the RBI attempts to neutralise the effects of foreign exchange market intervention through the use of Monetary policy instruments, it is called unsterilised intervention.

B) Choose the correct answer and rewrite the statements. (any seven) (07)

- i) Ricardian theory measures comparative cost in terms of _____.
 - a) Labour days b) Cost of all the inputs
 - c) Money d) None of these
- ii) According to Heckscher-Ohlin theory, product price depends on _____.
 - a) Factor intensity b) Factor abundance
 - c) Factor cost d) All of the above
- iii) The concept of single factoral terms of trade is developed by _____.
 - a) Prof. Taussig b) Prof G.S.Dorrance
 - c) Prof. Jacob Viner d) None of these
- iv) Short term borrowing is included in _____ of Balance of Payments.
 - a) Current account b) Capital account
 - c) Trade account d) None of these
- v) _____ disequilibrium is also termed as 'fundamental disequilibrium'.
 - a) Short run b) Long run
 - c) Cyclical d) Structural
- vi) _____ agreement deals with trade in services.
 - a) GATS b) TRIPS
 - c) TRIMS d) None of these

(P.T.O)

Q.P. Code : 02004

- vii) _____ is a process through which participants intend to minimise risk.
a) Hedging b) Arbitrage
c) Speculation d) All of the above
- viii) _____ system encourages irrational speculation.
a) Fixed exchange rate b) Flexible exchange rate
c) both (a) and (b) d) None of these
- ix) Overvaluation of exchange rate brings in _____.
a) Full employment b) higher rates of unemployment
c) stability in the exchange rate d) All of the above
- x) _____ is widely used for financing international transactions.
a) Nominal Currency b) Vehicle Currency
c) Depreciated Currency d) None of these
- xi) _____ is not an assumption of Purchasing Power Parity theory.
a) There are no trade barriers
b) The two goods are identical
c) Transport cost exist
d) All the Prices should be indexed to the same year.
- xii) Full convertibility of the Rupee in the current account was introduced in _____.
a) 1991 b) 1994
c) 1992 d) 1998
-

Q.P. Code : 02004

[वेळ: २½ Hours]

[गुण:७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना:
१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ) रिकार्डोचा तौलनिक खर्च भिन्नता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) निव्वळ विनिमय व्यापारशर्ती, स्थूल विनिमय व्यापारशर्ती व त्यांच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या विविध फायद्यांची चर्चा करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ) व्यवहारशेषाची संकल्पना व रचना स्पष्ट करा.
- ब) १९९१ पासूनची भारताची व्यवहार शेषाची स्थिती वर चर्चा करा.
- क) जागतिक व्यापार संघटनेचे ट्रिप्स (TRIPS) आणि ट्रिम्स (TRIMS) करार स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ) परकीय विनिमय बाजाराची संकल्पना व कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) हजर व वायदा विनिमय दर वर चर्चा करा.
- क) परकीय विनिमय बाजारातील सुरक्षितता व मुल्यांतर पणन स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (१५)
- अ) परकीय चलनाची मागणी व पुरवठा द्वारा संतुलीत परकीय चलन विनिमय दराची निश्चिती स्पष्ट करा.
- ब) खरेदीशक्ती समानता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) १९९१ पासून परकीय विनिमय दर निश्चितीसाठी चे RBI चे हस्तक्षेपावर चर्चा करा.

(पुढे पहा)

प्र.५ अ) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण सांगा. (कोणतेही चार)

(०८)

- १) हेक्शर-ओहोलीन यांचा सिद्धांत चुकीच्या गृहीतकांवर आधारित आहे.
- २) उत्पन्न व्यापार शर्ती मध्ये देशाची निर्यात आधारीत आयात क्षमतेचे मोजमाप होते.
- ३) चलनाचे अवमूल्यन हे व्यवहारशेपातील असमतोल दूर करण्यासाठीच्या कमी खर्च धोरण सिद्धांताचे उदाहरण आहे.
- ४) आंतरराष्ट्रीय बाजारातील वाढत्या किंमतीमुळे भारताच्या व्यवहार शेपावर प्रतिकूल परिणाम होतो.
- ५) सट्टेबाज हजर व वायदा विनिमय बाजारामध्ये व्यवहार करतात.
- ६) स्थिर विनिमय दर मधील निश्चिततेमुळे आंतरराष्ट्रीय व्यापार व गुंतवणुक मध्ये वाढ होते.
- ७) परकीय चलनाचा पुरवठा व विनिमय दर यांचा संबंध व्यस्त आहे.
- ८) मौद्रिक धोरणांच्या साधनांच्या वापरामुळे रिझर्व बँक जर परकीय विनिमय बाजारातील हस्तपेक्षाचे परिणाम नष्ट करणार असेल तर अशा साधनास बिगर प्रभावलोपन हस्तक्षेप म्हणतात.

ब) योग्य उत्तराची निवड करून वाक्ये पुन्हा लिहा. (कोणतेही सात)

(०७)

- १) रिकार्डोचा सिद्धांत तुलनात्मक खर्च _____ मध्ये मोजतो.
अ) मजुर दिवस ब) सर्व आदानांचा खर्च
क) पैसा ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- २) हेक्शर-ओहोलीन सिद्धांतानुसार उत्पादनाची किंमत _____ अवलंबून असते.
अ) घटक घनता ब) घटक विपुलता
क) घटक खर्च ड) वरीलपैकी सर्व
- ३) एकघटकीय व्यापारशर्ती संकल्पना _____ यांनी विकसित केली.
अ) प्रो. टॉसिंग ब) प्रो.जी.एस.डोरन्स
क) प्रो.जेकब वायनर ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ४) व्यवहारशेपातील अल्पकालीन कर्जाचा समावेश _____ यात होतो.
अ) चालू खाते ब) भांडवली खाते
क) व्यापार खाते ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ५) _____ असंतुलनास मुलभूत असंतुलन असेही म्हणतात.
अ) अल्पकालीन ब) दीर्घकालीन
क) चक्रीय ड) रचनात्मक

(पुढे पहा)

Q.P. Code : 02004

- ६) _____ करार व्यापारातील सेवेशी संबंधित असतो.
अ) गॅटस् (GATS) ब) ट्रिप्स (TRIPS)
क) ट्रीम्स (TRIMS) ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ७) _____ ही अशी प्रक्रिया आहे कि ज्यात सहभागीदार धोके कमी करण्यासाठी प्रयत्नशील असतात.
अ) सुरक्षितता ब) पणन
क) सट्टेबाजी ड) वरीलपैकी सर्व
- ८) _____ पद्धतीत असंमजस सट्टेबाजीला प्रोत्साहन मिळते.
अ) स्थिर विनिमय दर ब) बदलता विनिमय दर
क) अ आणि ब दोन्ही ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ९) चलनातील अधिकतम मूल्य दर _____ आणतो.
अ) पूर्ण रोजगार
ब) बेरोजगारीचा उच्चतम दर
क) विनिमय दरातील स्थिरता
ड) वरीलपैकी सर्व
- १०) आंतरराष्ट्रीय वित्तीय व्यवहारात _____ हे प्रामुख्याने वापरले जाते.
अ) नाममात्र चलन ब) प्रवासी चलन
क) चलन घसरण ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ११) क्रयशक्ती समानता सिद्धांताचे _____ हे गृहितक नाही.
अ) व्यापारात कोणतेही अडथळे नसतात.
ब) दोन वस्तू या एकसमान असतात.
क) वाहतूक खर्चाचा समावेश
ड) सर्व किंमतीचा निर्देशांक समान वर्षासाठी असेल
- १२) चालू खात्यावरील रुपयाची संपूर्ण परिवर्तनीयता _____ यावर्षी मान्य करण्यात आली.
अ) १९९१ ब) १९९४
क) १९९२ ड) १९९८
-